

SOORUNAMI KALAALLIT NUNAAT ILLERSORNISSAQ ILLERSORNISSAQ PILLUGU POLITIKKEQARPOQ

– atasinnaassagunili sorlaqartariaqarpoq

Oqaluttuarisaaneq qiviaraanni danskit aalajangiisarnerminni kalaallit soqutigisaat salliutittuaannerneq ajorpaat. Naak illersornissamut tunngasut inatsisit naapertorlugit Naalagaaffiup akisussaaffigaluarai, aatsaat akuersaarneqarsinnaalersarput Kalaallit Nunaata aalajangiiffigeqataappagit. Tassami sakkutooqarfeqarneq tassungalu atatillugu pisartut Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ingerlanerannut annertuumik sunniuteqarput.

Naalagaaffiit pissaanilissuit Issittumi pissaaneqarniunne-risa annertusiarernerata Naalagaaffeqatigiit pissutsinut assigiinngitsunut isummertussanngorlugit pisussaaffiler-paa. Danmarkip Kalaallillu Nunaata tamarmik immikkut erseqqissartariaqarpaat, nunarsuarmioqatigiit akornanni qanoq inissisimajumanerlutik, ataatsimoorlutillu akisus-saaffiit agguagaanerata ataqatigiissaarinerlu eqqarsaatigeq-qillugit. Taamaaliunngikkunik eqqisseqatigiinnermut

KAAMMATTUUTIT PINGAARNERIT

- Kalaallit Nunaat nunanut allanut tunngasutigit periusissiorartariaqarpoq, naalagaaffiit pissaanilissuit Nunatsinnik Issittumillu soqutigininnerisa kinguneranik nalornisoorutaasinnaasut isummerfigalugit
- Danmarkip Kalaallit Nunaata sillimaniarnikkut illersornissakkullu nammineerluni nalilersuina, soqutigisaqarnera isumaqarneralu sungiuttariaqarpaa
- Danmarkimi ilersornissaq pillugu isumaqatigiissutit, piviusumik naligiinnermik, ataqeqatigiinnerlu tunngavigalugit Naalakkersuisunik Inatsisartunillu akuutitsisumik, tunngaveqartariaqarput
- Inatsisartut Naalakkersuisullu sillimaniarnermut illersornissamullu tunngasutigit ilisimasaminnik annertusaasariaqarput

“ Danmarkip ilikkariartulerpaa, imminut ajornartorsiortinnerussasoq, sukumiisumik itiseumillu Kalaallit Nunaat akuutinngikkaanni. ”

peqataanatik aporaannerulernissamat pisooqataalersin-
naapput – Kalaallit Nunaatalu pissaanilissuarnit soqutigi-
neqarneruleqqinnerup nassatarisinnaasai pitsaasut
pissarsiarinngitsoorataannaallugit.

Danmarki kisermaassiniarsinnaangilaq

2021-mi februaarip qaammataagaa politikereit qallunaat
arfinillit illersornissamat ministeri siuttoralugu, illersornis-
saq pillugu isumaqatigiissutip ilassutaanik, 1,5 mia.kr.-nik
aningaasartallimmik saqqummiussipput, 'Issittumi Atortu-
lersuutit'-mik (Arktisk Kapacitetpakke) taallugu.
Isumaqatigiissut pingaarnertut, amerikarmiut Kalaallit
Nunaata silaannartaata Atlantikullu Avannaata nakkutigi-
neqarnerulernissaannik piumasaqarnerat naapertorlugu,
piviusunngortitsiniaaneruvoq. Ersersinniarnepaqpoq
Danmarkip Issittumi akisussaaffigisani ilisimaarigaa.
Taamatullu aamma illersornissaq pillugu Kalaallit
Nunaanni ilinniartallernissamik pilersaarummik isumaqa-
tigiissut ilaqarpoq.

Inatsimmi tunngaviumi aamma Namminersorneq
pillugu Inatsimmi paragraffit kisiisa isiginiaraanni,
tamakkunatigut Folketingi Danmarkimilu Naalakkersuisut
qanorluunniit iliorsinnaasutut isumaqarfigineqarsinnaap-
put. Piviusorli taamaangilaq, isumaqatigiissummilu ima
allassimasoqarpoq: "Savalimmiunit Kalaallillu Nunaannit,
alapernaarsuutit sanaartugassallu allat politikikkut
akuersaarneqarnissaat soorunami saneqqunneqarsin-
naangilaq. Forsvarsministeriap savalimmiormiut
kalaallillu oqartussaasui qanimut attaveqarfigaat,
akissuteqarnissaallu qilaanaaraarput qanimut suleqati-
giinnerput nangikkusullugu."

'Atortulersuutit' pillugit isumaqatigiissut saqqummiunne-
qaqqammersoq, Savalimmiuni Lagtingimit Kalaallit Nuna-
annilu Inatsisartunit, inatsisartuni taakkunani marlunni
ilaasortat isumaqatigiissutissap suliarineqarnerani
naammattumik akuutinneqarsimanatik nalunaaruteqar-
put. Inatsisartunut aprilimi 2021-mi qinersisoqarnerata
kingorna kalaallit naalakkersuisui erseqqissaapput,
isumaqatigiissutip imarisai misissorluaqqaarlugit,
akuersaarneqarsinnaanersoq isummerfigineqarumaar-
toq.

Kalaallit Nunaat isummertariaqarpoq

Sillimaniarnermut politikki Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit
ineriartornerannut ilaalluinnarpoq. Suliassat massakkut
agguataarsimanerat naapertorlugu illersornissaqarfiup
Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni suliassat isumagisar-
paat – tamatumunnga ilaatigut aalisarnermik nakkutillii-
neq annaassiniartarnerlu ilaallutik, tamatumalu saniatigut
sakkutooqarnikkut attaveqatigiinnissamik pisariaqartitat
Namminersorlutik Oqartussat inuunnaat attaveqarniarne-
ranni piorsaaniarnerannut sunniuteqarlutik. Tamakku
qaavisigut danskit illersornissaq pillugu aalajangiuttar-
nikuusaat eqqaamaneqarput – Pittufimmit inuit pinngit-
saalisallutik nuutsitaasimanerat, mingutitsineq aamma
sakkussianik atomitalinnik Kalaallit Nunaanni inissiini-
samut akuersisimaneq – naalagaaffiup isertuunniarsima-
galuagaa.

Tamakku tunngavigalugit nunatsinni politikereit illersornis-
samut politikkimut akulerunnaveersaarsinnaangillat,
taamatullu Danmarkip Kalaallit Nunaat ilisimasassanik
isertuussinnaangilaa akuunissaanulluunniit nangartar-
sinnaanagu. Naalagaaffeqatigiit ukiut ingerlaneranni,
Danmarkimi kalaallit qulaatiinnarlugit aalajangersaasan-

INUIT ATAQATIGIIT AAMMA NALERAQ APRIILIP 16-ANNI NAALAKKERSUISOO- QATIGIILERNISSAMIK ISUMAQATIGIIS- SUTAANNIT "NAMMAQATIGIINNEQ, PATAJAASSUSEQ, SIUARIARTORNEQ"-MIT ISSUAANEQ:

"Naalakkersuisooqatigiit nunatta namminissuse-
qarnerulluni nunanut allanut politikkeqarnissaata
suleqateqarnissaatalu annertusarmissaanik
siunertaqarlutik sulissapput".

"Sillimaniarnerup tungaatigut nunatta issittumi
sunniuteqartumik inissisimanera ilutigalugu
naalagaaffimmut sunniuteqarnerujumavugut.
Erseqqissarusupparpullu nunarput sakkulersorfi-
ussanngitssoq, uagullu pineqartilluta avaqqunne-
qartassanngilagut".

Isumaqatigiissutip 'Issittumi Atortulersuutit' saqqummiunneqarnera kalaallinit peqataaffigineqanngitsaq.

“ Kalaallit Nunaat sunniuteqassappat erseqqissunik
eqqarsaatigilluakkanillu sapinggisamillu inatsisartutigut
amerlanerpaanit tapersorsorneqarsinnaasunik, taamaalillutillu
attanegarsinnaasunik, periusissioartariaqarpoq.

”

nginnisaaq qulakkeerumallugu, periutsinik aalajanger-
saaniartarsimapput. Kingullertut Savalimmiut, Kalaallit
Nunaata Danmarkillu akornanni naalackersuisutigut
ataqatigiissaarisussanik pilersitsisoqarpoq, statsministeri
siuttuliullugu.

Periuserineqartarsimasooq tassaanneruvoq Københavnimi
Washingtonimiluunniit iliuseqaqqaarneq soqutigisallu
saqqummersarnerat. Kalaallit Nunaannit taava anger-
toqartarluni naameertoqartarluniluunniit – angertarnis-
saat kissaatigineqarnerusarluni. Taamatut periuseqar-
nermi Kalaallit Nunaat, sakkortusiartortumik
namminerisaminik Issittumi nunarsuarmioqatigiillu

akornanni inissikkusuttoq, naammattumik inissaqartin-
neqanngilaq. Imminut tatiginerulernerup kinguneranik,
Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfeqarnerata isummerfigi-
nissaa pissusissamisoorpoq pisariaqarlunilu. Tamanna
2021-mi qinersinerup kingorna naalackersuisooqatigiilis-
salluni isumaqatigiissummi takuneqarsinnaavoq.
Danmark Namminersorneq pillugu Inatsisip aallarniutaani
“nalogiinnerup ataqqeqatigiinnerullu siuarsarnissaannik”
eqquutsitsissaguni, taamaalillunilu Naalagaaffeqatigiin-
neq uppersarlugu, taava Kalaallit Nunaanni illersornis-
samut politikki eqqarsaatigalugu nammineq soqutigisat
oqatigineqartarnissaat akuerineqartariaqarpoq.

Danskít kalaallit saneqqullugit aalajangersaasarput

Folketingimi isumaqatigiinniartarnerit tunngavimmikkut tassaapput ilaasortanit 90-init isumaqatissarsiorneq. Pissutsit ilungersunartut annertuullu pineqartillugit – soorlu illersornissaq pillugu – taava piffissap ingerlanerani sapinngisamik amerlasuunit isumaqatigineqarsinnaasunik isumaqatigiissusiorniartoqartarpoq. Issittumi Atortulersuutit pillugit isumaqatigiissusiorterup ingerlaneranga qimerlooraanni, nalunangilaq isumaqatigiissut Atlantikup Avannaa ilanngullugu attanneqarsinnaassapat, taava Kalaallit Nunaata Savalimmiullu isumaqataalersinniarneqarnerat siusinnerusukkut qulakkeerniagas-saasoq – itinerusumillu tamanna sammineqartariaqartoq.

Danmarkimi naalackersuisut Atortulersuutit pillugit isumaqatigiissummi ilanngunneqartut pillugit, nunatsinni naalackersuisut allanngorartut oqalliseqatigisarsimavaat. Taamatulli akuutitsiniarneq kittaartumik pisarsimavoq aamma aalajangiiniarnerup qanorpiq ingerlsimenera paasiuminaappoq, isumaqatigiissullu Inatsisartunut pisussaaffiliinani.

Naalackersuisummi Inatsisartunik akuutitsinissartik inatsisit naapertorlugit pisussaaffiginngilaat, Danmarkimili naalackersuisut Folketingip Uderigspolitisk Nævniannut akisussaasuullutik. Tamanna Kalaallit Nunaanni demokratii kisiat eqqarsaatiginngikkaluarlugu ajornartorsiutaavoq. Atortulersuutit pillugit isumaqatigiinniarsianerit aamma takutippaat, Danmarkimi illersornissaq

pillugu aalajangersaasarnerit attanneqarsinnaanerit ajornakusoortoq. Tamatuma kingunerisinnaavaa Danmarkip Kalaallillu Nunaata illersoaqatigineqarsinnaasutut tatigineqarsinnaanerisa apeqquserneqarsinnaanerit, ataatsimut illersornissamut siviuserusumik atasinnaasunik tunniussisinnaanngippata. Taamatut nalorninartorsiornerup naggataagut kingunerisinnaavaa Issittumi sillimaniarnikkut sulii annerusumik najummatsernartoqalenera.

Kalaallit Nunaat nammineerluni periusussiorariaqarpoq

Danmarkip Kalaallit Nunaata pissaanilissuit pineqartillugit nammineq soqutigisaqarsinnaanera sungiuttariaqarpaa. Aatsaat taamaaliornikkut Danmark Kalaallillu Nunaat suleqatigiinnermikkut, assigiinngissutitik pisariaqartillugu naapiseriarsinnaavaat.

Nunarsuatsinni Naalagaaffit pissaanilissuit annertusiar-tortumik Issittumik soqutiginnileranni, pinngitsoorani Kalaallit Nunaat pillugu aalajangersaasoqartassaaq. Danmarkip ilikkariartorpaa, imminut ajornartorsiorinnersasooq, sukumiisumik itisuumillu Kalaallit Nunaat akuutinngikkaanni. Kalaallit Nunaat sunniuteqassapat erseqqissunik eqqarsaatigilluakkanillu periusussiorariaqarpoq. USA ukiuni makkunani ilungersorluni Kalaallit Nunaannut inussiarnisaarniarnerminik nittarsaassiniarpoq. Tamanna Kalaallit Nunaannit atorluarneqarsinnavoq, periusussiat Inatsisartuni amerlanerpaanit tapersersorneqartut aalajangiunneqarsinnaappata.

Sara Olsvig Ilisimatusarfimmi PhD-nngorniartuuvoq (sarol@uni.gl)

Ulrik Pram Gad danskít nunat tamalaat akornanni pissutsinik ilisimatusarfianni Dansk Institut for International Studier-mi ilisimatusartuuneruvoq (ulpg@diis.dk)

Paasisaqaqqigit: Olsvig & Gad: 'Grønland som udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktør', i Rahbek-Clemmensen & Sørensen (red.) Sikkerhedspolitik i Arktis og Nordatlanten. DJØF-ip saqqummersitsisarfiatigut 2021-imi saqqummissaaq.

Saqqaaani assilissamik suliarinnittoq: Mark Gry Christiansen

Asseq: Emil Helms/Ritzau Scanpix

DIIS-imit Policy Brief-it tamarmik Ecolabel-imik aamma FCS-imik meqqilikkanik pappilissamut naqitaapput

